

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра історіографії, джерелознавства та археології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

_____

“ _____ ” _____ 20__ р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ (ЧАСТИНА II)

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність 032 Історія та археологія (бакалаври)
(шифр, назва спеціальності)

спеціалізація _____
(шифр, назва спеціалізації)

факультет ІСТОРИЧНИЙ

2016 / 2017 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження:

Вченою радою історичного факультету

Протокол від «27» серпня 2016 року, протокол № 8

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Кісельова Юлія Анатоліївна, к.і.н, доц. кафедри історіографії, джерелознавства та археології

Програму схвалено на засіданні кафедри історіографії, джерелознавства та археології

Протокол від «16» червня 2016 року № 10

Завідувач кафедри _____

_____ Посохов С. І.

Програму погоджено методичною комісією історичного факультету

Протокол від «17» червня 2016 року № 9

Голова методичної комісії _____

_____ Тумаков О.І.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

бакалавра

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності – 032 Історія та археологія (бакалаври)

1. Опис навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основи фахової діяльності істориків.

1.1 Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни є:

Ознайомити студентів із основами майбутньої фахової діяльності, зокрема, сформуванню уявлення про специфіку історичного пізнання та особливості проведення історичних досліджень.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- Ознайомити з соціальними функціями історичної науки та критеріями професіоналізму істориків;
- Пояснити специфіку історичних джерел та методів роботи з ними;
- Сформуванню загальні уявлення про тенденції розвитку історичного знання та новітні дослідницькі напрями історичних студій;
- Ознайомити з основами наукового дослідження на прикладі кваліфікаційної роботи.

1.3. Кількість кредитів – 2

1.4. Кількість годин – 60

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
60 год.	120 год.
Практичні, семінарські заняття	
год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
28 год.	110 год.
Індивідуальні завдання	
10 год.	

1.6. Заплановані результати навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

знати:

- розуміти специфіку історичного пізнання;
- основні методи історичного дослідження;
- етапи та особливості проведення наукового історичного дослідження.

вміти:

- оволодіти початковими навичками роботи з історичними джерелами, спеціальною та загальною літературою;
- набути навичок критичного мислення
- визначати мету та завдання власних історичних досліджень.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Специфіка пізнання минулої реальності.

ТЕМА 1. Специфіка історичного пізнання.

Зміст: Предмет курсу. Специфіка сучасного історичного пізнання. Соціальні функції історичної науки. Критерії професіоналізму істориків.

ТЕМА 2. Особливості проведення наукового історичного дослідження.

Зміст: Визначення теми дослідження. Особливості організації дослідницької роботи. Академічне письмо. Вступ до кваліфікаційної роботи.

Розділ 2. Основи фахових знань істориків.

ТЕМА 3. Історичні джерела та методи роботи з джерелами.

Зміст: Поняття історичного факту та історичного джерела. Інформаційна невичерпність історичного джерела. Запитання до історичних джерел. Типи та види джерел, принципи класифікації джерел. Особливості критики джерел.

ТЕМА 4. Специфіка досліджень історії історичного знання.

Зміст: Становлення історизму. Особливості історичної свідомості, історичного знання та історичної науки. Історія та пам'ять. Сутність історіографії як історичної дисципліни.

ТЕМА 5. Теоретико-методологічні основи історичного пізнання.

Зміст: Роль гіпотези у історичному дослідженні. Уявлення про специфіку методів історичного пізнання. Поняття як інструментарій історика.

Тема 6. Новітні дослідницькі напрями історичних студій.

Розвиток історичної науки у другій половині ХХ ст.. Сутність нової соціальної та нової культурної історії. Предмет та завдання гендерних студій, історії повсякдення, психоісторії.

Тема 7. Етика історика та академічна доброчесність.

Роль етики у сучасній науці. Поняття академічної доброчесності. Види порушень академічної доброчесності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Феномен та типи університетів.												
ТЕМА 1. Специфіка історичного пізнання.	8	4				4	22	2				20
ТЕМА 2. Особливості проведення наукового історичного дослідження.	16	6				10	32	2				30
Разом за розділом 1	24	10				14	54	4				50
Розділ 2. Історія Харківського університету												
ТЕМА 3. Історичні джерела та методи роботи з історичними джерелами.	10	6				4	22	2				20
ТЕМА 4. Історія розвитку історичного знання.	10	6				4	22	2				20
ТЕМА 5. Методологічні основи історичного пізнання.	10	6				4	22	2				20
Тема 6. Нові дослідницькі напрями історичних студій	4	2				2	2					
Тема 7. Етика історика та академічна доброчесність	2	2										
Разом за розділом 2	36	22				14	66	6				60
Усього годин	60	32				28	120	10				110

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендоване методичне забезпечення

Базова література

- Барг М. А. Эпохи и идеи. Становление историзма. – М., 1987.
- Блок М. Апология истории или ремесло историка. – М., 1973.
- Коллингвуд Р. Дж. Идея истории. Автобиография. – М. 1980
- Про А. Двенадцать уроков по истории. – М., 2000.
- Тош Д. Стремление к истине. Как овладеть мастерством историка / пер. с англ. – М, 2000. – 296 с.
- Яковенко Н. Вступ до історії. – К., 2007.

Допоміжна література

- Джерелознавство історії України. Довідник. – К., 1998.
- Зашкільняк Л. Методологія історії від давнини до сучасності. – Л., 1999.
- Источниковедение: Теория. История. Метод. Источники российской истории : учеб. пособие для гуманитар. спец. / Данилевский И.Н., Кабанов В.В., Медушевская О.М., Румянцева М.Ф. - М., 1998.
- Источниковедение: Теория. История. Метод. Источники российской истории / Данилевский И.Н., Кабанов В.В., Медушевская О.М., Румянцева М.Ф. - М., 1998.
- Історіографічний словник. – Х., 2004.
- Ковальченко И.Д. Методы исторического исследования. – М., 2003.
- Колесник І.І. Українська історіографія (XVIII – початок ХХ ст.). – К., 2000.
- Лурье Я.С. О некоторых принципах критики источников // Источниковедение отечественной истории. - М., 1973. - Вып. 1.
- Мегилл А. Историческая эпистемология. – М., 2009.

Нові перспективи історіописання. – К., 2004.

Репина Л.П., Зверева В.В., Парамонова М.Ю. История исторического знания. – М., 2004.

Савельева И.М., Полетаев А.В. Теория исторического знания : учебное пособие для вузов. - СПб., 2008.

Українська історіографія на зламі XX і XXI століть: здобутки і проблеми. – Л., 2004.

Эко У. Как написать дипломную работу: гуманитарные науки. – М., 2003.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

- Научная электронная библиотека e-library (<http://elibrary.ru/defaultx.asp>)
- Сайт Historians.in.ua (<http://www.historians.in.ua/index.php/en/>)
- Інститут історії України НАН України (www.history.org.ua/)